

Ti ble drept da varetektsfanger fra «landssvik»-leiren ble utkommandert til ammunisjonslasting

I denne måned er det tre og tredve år siden ti varetektsfanger fra «landssvikerleiren» ved Flo- ble utkommandert til å løse ammunisjon fra M/S «Hekla». På forhånd hadde de protestert mot jobben som de anså ufor- svarlig, og dessuten stridende mot norsk lov.

Båten gikk i luften og de ti varetektsfanger omkom sam- men med en engelskmann, to av skipets besetning og seks tyskere.

To dager etter den forferde- lige tragedie het det i avisover- skriftene: «TO NORDMENN OG TI LANDSSVIKERE OM- KOMMET VED EKSPLO- SJONSULYKKE.» (!)

Det ble senere stillhet om tra- gediene, inntil Johan Djupvik, far- til en av de forulykkede fanger, den 28. september 1949 skrev følgende brev til daværende poli- timester i Fjordane:

«For vel fire år siden hadde eg ein son, Olav Djupvik, som kom vekk ved ei ulykke, uten at eg har fått nærere melding om det. (Det gjorde ingen av de pårørende. Vår anm.)

Var det so at saka vart dyssa ned, og kvifor? Kven var i grun- nen ansvarleg for utsending av den farlege transporten i nora- den varet den dag? Og kven hadde vart bruke for at varetektsfanger vart bruke til dette farlege ar- beid?

Eg skal vürdsamt bede politi- meisteren gjeve meg de opplys- ningar som kan skaffast, og om det var norsk eller allera mi- tær, som då var tilstades på Florø, som hadde leidinga, iall- fall delvis.»

Langt om lenge fikk Djupvik vite at det var politimesteren i Fjordane som hadde gitt ordre til at de ti varetektsfanger skulle uttas til jobben. I rapporten fra politimesteren het det: «Lørdag 1. september møtte sersjant Østby opp på mitt kontor. Han fortalte at han sammen med en engelsk sersjant foresod bort- transporterung av tidligere tysk ammunisjon i Florødistriktet. En båt lå lastet med ammunisjo-

nen ved Fugleskjærskaien i Flo- rø, og det var meningen å gå fra kaien samme dag kl. 1400 for å lempe ammunisjonen over- bord på dypt vann. Han anmo- det meg om å stille ti landssvik- fanger for arbeidet som ville ta omtrent åtte timer.»

I følge opplysninger Johan Djupvik fikk fra øyenvitner til innlastningen skal de frontkjem- perer som ble tatt ut ha protestert mot den skjødesløse behandling av ammunisjonen. Først ble sto- re sprengbomber lagt underst i lasten, og ovenpå disse ble lagt all slags ammunisjon. Da front- kjemperne protesterte ble de truet med represalier.

Videre fikk Djupvik vite at

vaktmannskaper som var med ved innlastingen plutselig tok seg permisjon, slik at de ikke ble med ut for å droppe lasten. Var det fordi de fryktet en kata- strofe?

I et brev Johan Djupvik skrev til oss for mange år siden sier

«Ikke noko har såre meg meir enn uvissa om det var etter lov- leg makt og mynde at ordren var gjeven, eller om det var mis- bruk av makt som gjorde at sonen min og kameratane hans fant døden i utrengsmål, sann- synligvis både av uvettug inn- lasting av lasta og litt for tung dønning...»

(Forts. side 6)

Ti drept . . .

(forts. fra side 1)

Som følge av Djupviks anstrengelser for oppklaring av ulykken ble det satt ned en norsk-alliert militær kommisjon som skulle undersøke årsaken. Fjordane politikammer henvendte seg til kommisjonen for å få rapport om resultatet av undersøkelsen. Politikammeret fikk imidlertid beskjed at «kommisjonens arbeide ikke er tilgjengelig for politikammeret . . .»

Uansett kommisjonens resultat var det likevel norske myndigheter som hadde ansvaret for de mennesker som var sperret inne, og befolkningen i Fjordane snakker da også fortsatt, tre og tredve år etterpå, om rettsbruddet ved at disse menn ble nyttet til tvangsarbeide før de var dømt. Den dag i dag er befolkningen uforstående til den daværende politimester ikke ble straffedømt for sin handling.

I april måned 1950 sto følgende notis i «Fjordenes Tidende»:

«I forrige veke var det lyst til tvangsauksjon over egedomen åt Oliver Fagerheim i Indre Hornindal. Som dei fleste veit var Fagerheim NS-ordførar i Hornindal under okkupasjonen.

Då det stod att noko av den kontante straffa, hev Erstatningsdirektoratet gjennom lensmannen i Hornindal kravt auksjon. På auksjonen vart det ingen handel av. Ingen kjøpar var fram møtt. Det oppnemnde rettsvitne møtte heller ikkje. Ein mann som var oppnemnd av Erstatningsdirektoratet baud ikkje på egedomen, og det heile slutta som det tok til.»

Vi skal peke på at Oliver Fagerheim fikk sin sønn Ola (25 år) drept ved eksplosjonsulykken ved Florø. Dette var grunnen til at Fjordafolket lot budstikke gå om at æreløs var den som møtte frem til auksjonen. En folkedemonstrasjon mot myndighetene som først sendte hans sønn i døden, og deretter søkte å ribbe ham for resten.

Dette ble altså vel meget for Fjordafolket.
Og ære være dem for det. h